

**SAMPLE CONTENT**

# मराठी बालभारती **WORKBOOK**



पाठ्यपुस्तक व बोर्डच्या प्रश्नपत्रिका आराखड्यावर आधारित



**इयत्ता  
आठवी**  
(मराठी माध्यम)

**Target Publications® Pvt. Ltd.**

# इयत्ता आठवी

# मराठी बालभारती

# WORKBOOK

## ठळक वैशिष्ट्ये

- ☞ CCE Pattern नुसार प्रश्नांची माडणी
- ☞ दहावीच्या कृतिपत्रिका आराखड्यानुसार पाठांचे परिच्छेदांमध्ये व आवश्यक तेथे कवितांचे पद्ध्यांशात विभाजन
- ☞ पाठाखालील सर्व प्रश्नांचा समावेश
- ☞ वैविध्यपूर्ण आकलन कृतींचा समावेश
- ☞ व्याकरणाच्या अधिकाधिक सरावाकरता प्रत्येक पाठ, कविता व स्थूलवाचनाच्या अंती भाषाभ्यास विभाग अंतर्भूत
- ☞ कवितांच्या अधिक आकलनाकरता प्रत्येक कवितेचा भावार्थ अंतर्भूत
- ☞ कृतींची उत्तरे लिहिण्याकरता पर्याप्त जागा उपलब्ध
- ☞ विद्यार्थ्यांच्या सृजनशक्तीच्या विकासाकरता उपयुक्त

विद्यार्थ्यांचे नाव :

शाळेचे नाव :

इयत्ता :

तुकडी :

अनुक्रमांक :

Printed at: **Repro India Ltd.**, Mumbai

© Target Publications Pvt. Ltd.

No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, C.D. ROM/Audio Video Cassettes or electronic, mechanical including photocopying; recording or by any information storage and retrieval system without permission in writing from the Publisher.

## प्रस्तावना

नमस्कार, विद्यार्थी मित्र-मैत्रिणींनो!

इयत्ता आठवीच्या नव्या वर्गात आपणा सर्वांचे स्वागत. या वर्गाकरता शासनाने निर्धारित केलेला ज्ञानरचनाधारित अभ्यासक्रम भाषेची रुची वाढवणारा व अभ्यासाची कला शिकवणारा आहे. ‘घोका आणि ओका’ या पाठांतर पद्धतीपेक्षा वेगळा असा हा अभ्यासक्रम भाषिक कौशल्यांचा विकास करणारा आहे, यामुळे भाषाज्ञान हे फक्त प्रश्नोत्तरांपुरते मर्यादित न राहता आकलनशक्ती व सर्जनशीलता या क्षमतांचा विकास करणारे ठरेल. या अभ्यासक्रमाला न्याय देत तो अधिक चांगल्या प्रकारे आत्मसात करण्यासाठी सातत्यपूर्ण सराव हाच यशाचा मार्ग ठरेल. या सर्व बाबींचा सारासार विचार करून तयार केलेले टार्गेट प्रकाशनाचे मराठी बालभारती इयत्ता आठवी Workbook प्रकाशित करताना आम्हांला आनंद होत आहे.

परीक्षेच्या दृष्टिकोनातून विचार करता अधिकाधिक सरावासाठी मुबलक कृतींची सोप्या शब्दांत रचना केली आहे. व्याकरण हा भाषेचा आत्मा असतो हे जाणून व्याकरणाच्या सरावावर अधिकाधिक भर देण्यात आला आहे. यामुळे विद्यार्थ्यांना व्याकरणावर पर्यायाने भाषेवर प्रभुत्व मिळवणे सोपे होईल. कवितांचे उत्तम आकलन होऊन विद्यार्थ्यांना यावर आधारित कृतींचा सराव करणे सोपे व्हावे यासाठी प्रत्येक कवितेच्या सुरुवातीला कवितेचा भावार्थ देण्यात आला आहे. सरावाकरता मुबलक जागा देण्यात आली आहे, यामुळे विद्यार्थ्यांना उत्तरे सुटसुटीतपणे लिहिता येतील. हे Workbook मुलांची परीक्षेच्या दृष्टीने परिपूर्ण तयारी करण्यास उपयुक्त तर आहेच शिवाय त्यांच्या मनात आत्मविश्वास निर्माण करणारेही आहे.

परीक्षेच्या दृष्टीने विद्यार्थ्यांचा अधिकाधिक सराव करून घेणारे हे Workbook त्यांच्या यशाची गुरुकिल्ली ठरेल अशी आम्हांला खात्री वाटते.

प्रयत्नांती परमेश्वर! चला ... नियोजनबद्ध अभ्यासाला सुरुवात करूया, परीक्षेला आत्मविश्वासाने सामोरे जाऊया, तुमच्या प्रयत्नांत आम्ही सदैव तुमच्या सोबत आहोतच.

हे Workbook परिपूर्ण करण्यासाठी आम्ही सर्वतोपरी प्रयत्न केले आहेत, तरी Workbook अधिकाधिक उत्कृष्ट व्हावे, यासाठी आपल्या सूचना स्वागतार्ह आहेत. याकरता आपला अभिप्राय [mail@targetpublications.org](mailto:mail@targetpublications.org) या इ-मेल पत्त्यावर पाठवावा ही नम्र विनंती.

धन्यवाद!

ज्ञानार्थींना मनःपूर्वक शुभेच्छा!

प्रकाशक

आवृत्ती: प्रथम

### Disclaimer

This reference book is transformative work based on ‘मराठी बालभारती; तिसरे पुनर्मुद्रण: २०२०’ published by the Maharashtra State Bureau of Textbook Production and Curriculum Research, Pune. We the publishers are making this reference book which constitutes as fair use of textual contents which are transformed by adding and elaborating, with a view to simplify the same to enable the students to understand, memorize and reproduce the same in examinations.

This work is purely inspired upon the course work as prescribed by the Maharashtra State Bureau of Textbook Production and Curriculum Research, Pune. Every care has been taken in the publication of this reference book by the Authors while creating the contents. The Authors and the Publishers shall not be responsible for any loss or damages caused to any person on account of errors or omissions which might have crept in or disagreement of any third party on the point of view expressed in the reference book.

© reserved with the Publisher for all the contents created by our Authors.

No copyright is claimed in the textual contents which are presented as part of fair dealing with a view to provide best supplementary study material for the benefit of students. .

## अनुक्रमणिका

क्र.	पाठ	लेखक / लेखिका / कवी / कवयित्री	पृष्ठ क्र.	
<b>भाग – १</b>				
१.	भारत देश महान	माधव विचारे	१	
२.	माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे	यदुनाथ थत्ते	३	
३.	लाखाच्या ... कोटीच्या गप्पा	वसंत जोशी	१३	
४.	नव्या युगाचे गाणे	वि. भा. नेमाडे	२२	
५.	सुरांची जादूगिरी	डॉ. द. ता. भोसले	२९	
<b>भाग – २</b>				
६.	असा रंगारी श्रावण	ऐश्वर्य पाटेकर	४१	
७.	अण्णा भाऊऱ्ही भेट	विठ्ठल उमप	४८	
८.	धाडसी कॅप्टन : राधिका मेनन	मच्छिंद्र ऐनापुरे	५८	
९.	विद्याप्रशंसा	कृष्णशास्त्री चिपळूणकर	६८	
१०.	लिओनार्दो दा विंची (स्थूलवाचन)	अच्युत गोडबोले, दीपा देशमुख	७३	
<b>भाग – ३</b>				
११.	स्वामी विवेकानंदांची भारतयात्रा	सुनील चिंचोलकर	८०	
१२.	गोधडी	डॉ. कैलास दौड	९२	
१३.	पाड्यावरचा चहा	गोदावरी परुळेकर	९८	
१४.	फुलपाखरे	वि. पां. दांडेकर	१११	
१५.	आळाशी	हनुमंत चांदगुडे	११९	
<b>भाग – ४</b>				
१६.	चोच आणि चारा	मकरंद जोशी	१२६	
१७.	अन्जाल	हर्ष सदाशिव परचुरे	१३६	
१८.	जलदिंडी	डॉ. विश्वास येवले	१४२	
१९.	गे मायभू	सुरेश भट	१५२	
२०.	शब्दकोश (स्थूलवाचन)		१५७	
२१.	संतवाणी	(अ)	संत तुकाराम	१६२
		(आ)	संत सावता माळी	१६६

[टीप: पाठाखाली दिलेले प्रश्न \* या चिन्हाने दर्शवले आहेत. ]



## संकलित मूल्यमापन (Summative Assessment)

## परिच्छेद १

## १. आकलन कृती

कृ.१. आकृत्या पूर्ण करा.

\*i.

गाडीतल्या प्रवाशांकडून  
प्लॅटफॉर्मवर झालेल्या  
कृती


\*ii.

इंगलंडला जाण्यासाठी  
राजाने केलेली तयारी


कृ.२. चौकटी पूर्ण करा.

i. इंजिनमध्ये बिघाड झाल्याने इगतपुरी स्टेशनवर थांबलेली रेल्वे

--

ii. म्हातात्या प्रवाशाने तरुण प्रवाशाला संबोधले ते नाव

--

कृ.३. नातेसंबंध लिहा.

दगडी बाकावर गप्पा मारणारा तरुण व म्हातारा प्रवासी

पाठ्यपुस्तकातील पृष्ठ क्र. ७ वरील (ओळ १ ते २१)

[इंजिनमध्ये बिघाड .....

..... तुझ्यासाठी घेतलं होतं.]



## २. आकलन कृती

कृ.१. परिणाम लिहा.

i. नागपूर-दादर एक्सप्रेसच्या इंजिनमध्ये बिघाड झाला.

परिणाम:

ii. राजा आणि त्याचे काका मोठ्यानं हसत आणि बोलत होते.

परिणाम:



कृ.२. कारणे लिहा.

i. दगडी बाकावर बसलेल्या प्रवाशांनी चहा मागवला, कारण.....

उत्तर:

ii. काकांनी राजाला दिलेले घड्याळ विशेष होते, कारण.....

उत्तर:

### ३. स्वपत/अभिव्यक्ती

कृ.१. प्रवासात अडकल्याचा तुमचा एखादा अनुभव लिहा.

उत्तर:

### परिच्छेद २

#### १. आकलन कृती

कृ.१. आकृत्या पूर्ण करा.

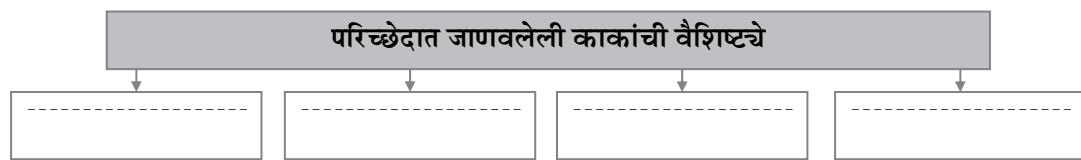
i.


ii.

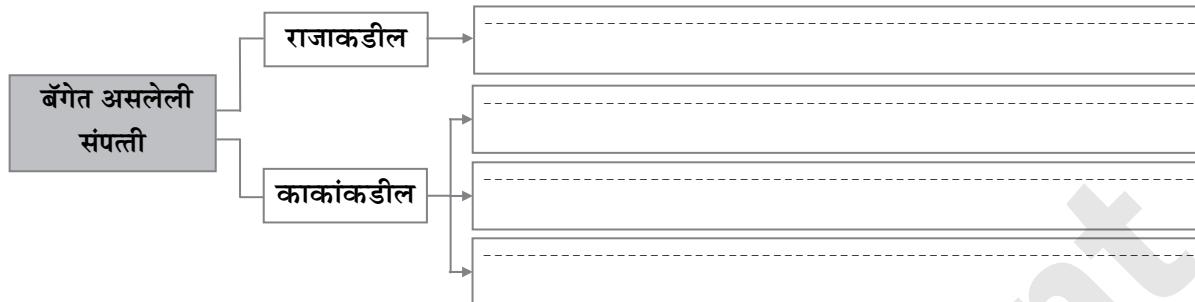
राजाच्या काकांकडील मळे



iii.



iv.



पाठ्यपुस्तकातील पृष्ठ क्र. ७, ८ वरील (ओळ २१ ते ५५)



[विमान प्रवासासाठी तुला .....

कप्प्यात ठेवले आहेत.]

**२. आकलन कृती**

कृ.१. तक्ता पूर्ण करा.

क्र.	राजाच्या इच्छा	त्यांच्या पूर्तेसाठी काकांची आश्वासने
i.	-----	-----
ii.	-----	-----
iii.	-----	-----
iv.	-----	-----

कृ.२. कारण लिहा.

काका राजाला 'तू स्वतंत्र बंगला घे' असे म्हणाले, कारण...

उत्तर:

**३. स्वमत/अभिव्यक्ती**

कृ.१. तुमच्या प्रवासातील एखादा माणुसकी अनुभवलेला प्रसंग लिहा.

उत्तर:



### परिच्छेद ३

#### १. आकलन कृती

कृ.१. आकृत्या पूर्ण करा.

i.

गाडी सुटण्याची घोषणा  
ऐकताच त्या दोन  
प्रवाशांनी केलेल्या कृती


ii.

समोरच्या बाकड्यावर  
बसलेल्या म्हाताच्या  
प्रवाशाने केलेले  
उपदेश


कृ.२. चौकटी पूर्ण करा.

i.

तरुण प्रवाशाला  
जाग आली ते स्टेशन

--

ii.

चोरी झाल्याचे लक्षात  
आले ते स्टेशन

--

पाठ्यपुस्तकातील पृष्ठ क्र. ८ वरील (ओळ ५६ ते ७६)

[त्यांचं असं बोलणं .....

.....बँगा अजून सापडतील!]



#### २. आकलन कृती

कृ.१. हे केव्हा घडेल ते लिहा.

चोरीला गेलेल्या बँगा सापडतील जेव्हा

कृ.२. का ते लिहा.

i. म्हातारा प्रवासी दचकून जागा झाला.

उत्तर:

ii. तरुण आणि म्हाताच्या प्रवाशाच्या बँगा चोरीला गेल्या.

उत्तर:



### ३. स्वमत/अभिव्यक्ती

कृ.१. तुमची एखादी प्रिय गोष्ट चोरीला गेली आहे का? त्यावेळची तुमची प्रतिक्रिया लिहा.

उत्तर:

---



---



---



---

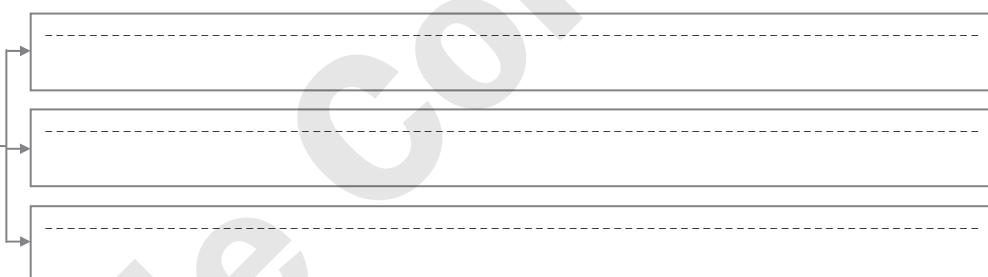
### परिच्छेद ४

#### १. आकलन कृती

कृ.१. आकृत्या पूर्ण करा.

i.

बँगांच्या चोरीनंतर  
त्यांच्या मालकांची  
प्रतिक्रिया पाहून म्हातान्या  
प्रवाशाला पडलेले प्रश्न



ii.



पाठ्यपुस्तकातील पृष्ठ क्र. ८ वरील (ओळ ७७ ते १००)

[आता तुमच्याकडे .....  
..... रिहर्सल करत होतो.]

#### २. आकलन कृती

कृ.१. कारणे लिहा.

i. राजा गोसावी यांनी समोरच्या बाकड्यावरील प्रवाशाने देऊ केलेल्या पैशांना नकार दिला, कारण....

उत्तर:

---



---



---



---

ii. शरद तळवलकरांना बँगा चोरीला गेल्यामुळे ढुःख झाले, कारण....

उत्तर:

---



---



---



---



iii. बँगा चोरीला जाऊनही तरुण व म्हातारा प्रवासी शांत होते, कारण....

उत्तर:

कृ.२. उत्तर लिहा.

इगतपुरी स्टेशनवरील तरुण आणि म्हातारा प्रवाशामधील लाखाच्या – कोटीच्या गप्पांमागील गुप्तिकाय होते?

उत्तर:

### ३. स्वमत/अभिव्यक्ती

कृ.१. प्रसुत परिच्छेदातून राजा गोसावी आणि शारद तळवलकर यांचे कोणते गुण दिसून येतात?

उत्तर:

### पाठाधारित क्रती

\*कृ.१. योग्य विधान शोधा.

- |   |  |
|---|--|
| i. अ. लेखकाची नागपूर-दादर पैसेंजर गाडी होती.          | ब. म्हातारा व तरुण करोडपती होते.                 |
| क. तरुण वकिली करायला परदेशात जात होता.                | ड. दोन प्रवाशांमध्ये एक म्हातारा आणि दुसरा तरुण! |
| ii. अ. म्हातारा व तरुण दोघांच्या बँगेत खूप पैसे होते. | ब. म्हातारा व तरुण दोघेही कलाकार होते.           |
| क. म्हातारा व तरुण एकमेकांचे नातेवाईक होते.           | ड. म्हातारा व तरुण बेजबाबदार होते.               |

उत्तर: i.

ii.

\*कृ.२. तुमच्या शब्दांत लिहा.

i. समोरच्या बाकावरच्या प्रवाशाने केलेल्या वक्तव्याबाबत तुमचे मत पाठाधारे लिहा.

उत्तर:



- ii. पाठाचा शेवट वाचण्यापूर्वी तरुण व म्हातारा यांच्याविषयी तुमच्या मनात कोणते विचार आले ते लिहा.

उत्तर:

---



---



---



---



---

#### भाषाभ्यास विभाग

\*कृ.१. खालील तक्ता पूर्ण करा.

क्र.	शब्द	मूळ शब्द	सामान्यरूप	क्र.	शब्द	मूळ शब्द	सामान्यरूप
i.	भावाला	-----	-----	iv.	फुलाचा	-----	-----
ii.	शाळेतून	-----	-----	v.	आईने	-----	-----
iii.	पुस्तकांशी	-----	-----				

\*कृ.२. खालील तक्ता पूर्ण करा.

शब्द	मूळ शब्द	सामान्यरूप	विभक्ती प्रत्यय	विभक्तीचे नाव
मुंबईला	-----	-----	-----	-----
सोन्याचे	-----	-----	-----	-----
भारतात	-----	-----	-----	-----
गाडीने	-----	-----	-----	-----



**\*कृ.३. खालील वाक्यांचा प्रकार ओळखून लिहा.**

- i. “राजा, तुझे इंग्लंडला जाण पक्कं झालं ना?” —
- ii. “तुझ्या अभ्यासाला निवांत जागा हवी.” —
- iii. “तू बॉरिस्टर होऊन भारतात परत ये.” —
- iv. “म्हणजे मला पुन्हा दहा रुपये दंड बसणार!” —

**कृ.४. खालील वाक्यांतील काळ ओळखून लिहा.**

- i. गाडीतले प्रवासी कंटाळून प्लॅटफॉर्मवर येरझारा घालू लागले. —
- ii. ते घड्याळ पिटसूबर्गला घेतले आहे. —

**कृ.५. खालील वाक्यांतील प्रयोग ओळखून लिहा.**

- |                      |                         |
|----------------------|-------------------------|
| i. मी हाक मारली. —   | ii. आम्ही चहा घेतला. —  |
| iii. मी तिथे गेलो. — | iv. आज आकाशात गडगडते. — |

**कृ.६. खालील शब्दांचे समानार्थी शब्द पाठातून शोधून लिहा.**

- i. किंमत —
- ii. अर्धा —
- iii. चिंता —

**कृ.७. खालील वाक्यांतील अद्योरेखित शब्दांचे विस्त्रित अर्थ न बदलता वाक्य पूर्ण करा.**

- i. ते घड्याळ खूप किमतीचं आहे. —
- ii. तू निष्काळजीपणा करू नकोस. —

**\*कृ.८. खालील वाक्यांतील अद्योरेखित शब्दांचे वचन बदलून वाक्ये पुन्हा लिहा.**

- i. त्यांचा खेळातील दम संपत आला. —
- ii. कॅप्टनने खेळाडूला इशारा दिला. —
- iii. क्रीडांगणावर अंतिम सामना पाहण्यासाठी गर्दी जमली होती. —

**कृ.९. खालील शब्दांचे अनेक अर्थ लिहा.**

- i. सारा —
- ii. जागा —
- iii. दंड —

**\*कृ.१०. खालील शब्दसमूहांचा वाक्यात उपयोग करा.**

- i. गप्पा रंगणे —
- ii. पंचाईत होणे —



कृ.११. खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.

i. येरझारा घालणे –

वाक्य:

ii. आडवे होणे –

वाक्य:

iii. पक्कं होणे –

वाक्य:

iv. हरी हरी करत बसणे –

वाक्य:

### आकारिक मूल्यमापन (Formative Assessment)

#### चर्चा करूया.

\*कृ.१. 'राजाचे परदेशातील खर्चाचे अंदाजपत्रक' या विषयावर वर्गातील मित्र-पैत्रिणींशी चर्चा करा.

(टीप: वरील कृती विद्यार्थ्यांनी स्वतः करावी.)

#### शोध घेऊया.

\*कृ.१. विनोदी साहित्य लिहिणाऱ्या साहित्यिकांची नावे व त्यांचे साहित्य यांचा शोध आंतरजालाच्या साहाय्याने घ्या. त्याची यादी तयार करा.

(टीप: वरील कृती विद्यार्थ्यांनी स्वतः करावी.)

#### उपक्रम

\*कृ.१. पुढील महिन्यात होणाऱ्या तुमच्या घरातील खर्चाविषयी आईशी गण्ठा मारा व खर्चाचे अंदाजपत्रक तयार करा.

\*कृ.२. या पाठाचे नाट्यरूपांतर करून वर्गात सादर करा.

(टीप: वरील उपक्रम विद्यार्थ्यांनी स्वतः करावेत.)



शिक्षकांचा शेरा:

अतिउत्तम  उत्तम  समाधानकारक

दिनांक:

शिक्षकांची स्वाक्षरी:



## AVAILABLE BOOKS FOR STD. VIII:

(ENG., MAR. & SEMI ENG. MED.)

### NOTES

- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- History and Civics
- Geography
- General Science
- Mathematics

### NOTES

- My English Book
- मराठी बालभारती
- हिंदी सुलभभारती
- इतिहास व नागरिकशास्त्र
- भूगोल
- सामान्य विज्ञान
- गणित

### WORKBOOK

- ENG. MED.
- English Balbharati
- मराठी सुलभभारती
- हिंदी सुलभभारती
- MAR. MED.
- My English Book
- मराठी बालभारती
- हिंदी सुलभभारती

## AVAILABLE BOOKS FOR STD. IX:

(ENG., MAR. & SEMI ENG. MED.)

### NOTES

- English Kumarbharati
- मराठी अक्षरभारती
- हिंदी लोकभारती
- हिंदी लोकवाणी
- आमोदः सम्पूर्ण-संस्कृतम्
- आनन्दः संयुक्त-संस्कृतम्
- History and Political Science
- Geography
- Mathematics (Part - I)
- Mathematics (Part - II)
- Science and Technology

### NOTES

- My English Coursebook
- मराठी कुमारभारती
- हिंदी लोकभारती
- हिंदी लोकवाणी
- आमोदः सम्पूर्ण-संस्कृतम्
- आनन्दः संयुक्त-संस्कृतम्
- इतिहास व राज्यशास्त्र
- भूगोल
- गणित (भाग - I)
- गणित (भाग - II)
- विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

### WORKBOOK

- ENG. MED.
- English Kumarbharati
- मराठी अक्षरभारती
- हिंदी लोकभारती
- MAR. MED.
- My English Coursebook
- मराठी कुमारभारती
- हिंदी लोकभारती



An extensive compilation of the most likely questions for SSC Boards.

### OUR PRODUCT RANGE

Children Books | School Section | Junior College  
Degree College | Entrance Exams | Stationery

**Visit Our Website**

**Target** Publications® Pvt. Ltd.  
Transforming lives through learning.

#### Address:

2<sup>nd</sup> floor, Aroto Industrial Premises CHS,  
Above Surya Eye Hospital, 63-A, P. K. Road,  
Mulund (W), Mumbai 400 080

**Tel:** 88799 39712 / 13 / 14 / 15

**Website:** [www.targetpublications.org](http://www.targetpublications.org)

**Email:** [mail@targetpublications.org](mailto:mail@targetpublications.org)



Explore our range of **STATIONERY**

